Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2019-2024

Επιτροπή Αλιείας

2022/0195(COD)

26.5.2023

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Επιτροπής Αλιείας

προς την Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων

σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αποκατάσταση της φύσης
(COM(2022)0304 – C9-0208/2022 – 2022/0195(COD))

Συντάκτρια γνωμοδότησης: Caroline Roose

(*) Συνδεδεμένη επιτροπή – Άρθρο 57 του Κανονισμού

PA_Legrej

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το 2019 η Διακυβερνητική πλατφόρμα για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (IPBES) έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου σε παγκόσμιο επίπεδο, αναφέροντας ότι η φύση φθίνει παγκοσμίως με πρωτοφανή ρυθμό στην ανθρώπινη ιστορία και ο ρυθμός εξαφάνισης των ειδών επιταχύνεται, με σοβαρές επιπτώσεις στους ανθρώπινους πληθυσμούς παγκοσμίως[1]. Ωστόσο, η έκθεση ανέφερε επίσης ότι δεν είναι πολύ αργά για να δράσουμε, υπό την προϋπόθεση ότι θα ενεργήσουμε άμεσα για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της φύσης.

Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για το 2019 με τίτλο «Θαλάσσια μηνύματα ΙΙ»[2] είχε τονίσει την επείγουσα ανάγκη ανάληψης δράσης για την αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, ιδίως για την αύξηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και την ανάσχεση της κατάρρευσης της βιοποικιλότητας. Η ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με τίτλο «Θαλάσσιο περιβάλλον: Η προστασία της ΕΕ έχει μεγάλο εύρος όχι όμως και βάθος»[3] έκανε απολογισμό της υφιστάμενης νομοθεσίας και κατέδειξε ότι «οι κανόνες προστασίας της ΕΕ δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση σημαντικών οικοσυστημάτων και οικοτόπων».

Η αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΕΕ δεν πέτυχε τον στόχο της αποκατάστασης τουλάχιστον του 15 % των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων έως το 2020. Επομένως, είναι λογικό η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων να αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.

Ο προτεινόμενος κανονισμός επιτρέπει την αλλαγή προσέγγισης. Όπως το είχε ζητήσει το Κοινοβούλιο, θέτει διάφορους δεσμευτικούς στόχους για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτύχουν αυτούς τους στόχους μέσω της θέσπισης εθνικών σχεδίων αποκατάστασης της φύσης, ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή τους όσο το δυνατόν πιο κοντά στις σχετικές περιοχές.

Το άρθρο 5 της πρότασης αφορά άμεσα τα θαλάσσια οικοσυστήματα και, ως εκ τούτου, τον τομέα της αλιείας. Η συντάκτρια επέλεξε να μην εξετάσει στο παρόν σχέδιο γνωμοδότησης το άρθρο 4 και τα άρθρα 6 έως 10 που αφορούν άλλα οικοσυστήματα. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η αποκατάσταση αυτών των οικοσυστημάτων (παράκτια οικοσυστήματα, ποταμοί) είναι πιθανό να έχει θετικό αντίκτυπο στη θαλάσσια αλιεία, για παράδειγμα με τον τερματισμό της ρύπανσης που επηρεάζει τα θαλάσσια οικοσυστήματα ή με την αποκατάσταση των περιοχών αναπαραγωγής και των φυτωρίων όπου αναπαράγονται ορισμένα θαλάσσια είδη.

Η αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων συμβαδίζει με τους στόχους της κοινής

[1] IPBES (2019): Έκθεση συνολικής αξιολόγησης σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων.

[2] Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 17/2019 με τίτλο «Marine messages II: Navigating the course towards clean, healthy and productive seas through implementation of an ecosystem based approach» (Θαλάσσια μηνύματα ΙΙ – Η πορεία προς καθαρές, υγιείς και παραγωγικές θάλασσες μέσω της εφαρμογής μιας προσέγγισης με βάση το οικοσύστημα).

[3] Ειδική έκθεση 26/2020 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου: «Θαλάσσιο περιβάλλον: Η προστασία της ΕΕ έχει μεγάλο εύρος όχι όμως και βάθος».

αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ). Χωρίς οικοσυστήματα σε καλή κατάσταση, δεν μπορούν να υφίστανται πληθυσμοί ιχθύων σε καλή κατάσταση και, συνεπώς, δεν μπορεί να υπάρχει καμία αλιευτική δραστηριότητα. Η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων θαλάσσιων οικοσυστημάτων διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Συνάδει πλήρως με την έννοια της οικοσυστημικής διαχείρισης της αλιείας στο πλαίσιο της ΚΑΠ.

Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων θα απαιτήσει μέτρα προστασίας του θαλάσσιου χώρου. Πρόσφατη μελέτη του Θεματικού Τμήματος Διαρθρωτικής Πολιτικής και Πολιτικής Συνοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το κόστος και τα οφέλη των μέτρων προστασίας του θαλάσσιου χώρου ως εργαλείων για τη διαχείριση της αλιείας[4] κατέδειξε ότι η θέσπιση τέτοιων μέτρων είναι οικονομικά επωφελής για τους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθιστά δυνατή τη σταθεροποίηση των αλιευμάτων εκεί όπου αυτά μειώνονται και συνοδεύεται από τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αύξηση του εισοδήματος των αλιέων μικρής κλίμακας.

Κατά συνέπεια, η συντάκτρια υποστηρίζει τη γενική προσέγγιση της πρότασης κανονισμού και επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή σε τέσσερα σημεία ειδικότερα.

Στόχοι αποκατάστασης

Η πρόταση κανονισμού προβλέπει στόχους για την περιοχή στην οποία πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα αποκατάστασης. Οι εν λόγω στόχοι όσον αφορά τα μέσα έχουν το πλεονέκτημα ότι είναι εύκολα μετρήσιμοι, πρέπει όμως να συνοδεύονται από στόχους όσον αφορά τα αποτελέσματα. Με βάση τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τις συστάσεις της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) και τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα, η συντάκτρια προτείνει τον στόχο της αποκατάστασης τουλάχιστον του 30 % των υποβαθμισμένων θαλάσσιων οικοσυστημάτων έως το 2030, του 60 % έως το 2040 και του 90 % έως το 2050. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι όσον αφορά τα αποτελέσματα, η συντάκτρια προτείνει επίσης να αυξηθούν οι στόχοι όσον αφορά τα μέσα.

Εφαρμογή μέτρων για την αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων

Η αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων διαφέρει από την αποκατάσταση άλλων τύπων οικοσυστημάτων λόγω του διεθνικού χαρακτήρα των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα της διατήρησης των θαλάσσιων βιολογικών πόρων. Ενώ τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή του εθνικού τους σχεδίου αποκατάστασης για άλλα οικοσυστήματα, αυτό σπανίως θα είναι δυνατό για τα θαλάσσια οικοσυστήματα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέλεξε να βασίσει τη θέσπιση μέτρων αποκατάστασης στα υφιστάμενα εργαλεία της ΚΑΠ, ιδίως στα άρθρα 11 και 18 του βασικού κανονισμού για την ΚΑΠ (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013).

[4] «Costs and benefits of spatial protection measures as tools for fisheries management» (Κόστος και οφέλη των μέτρων προστασίας του θαλάσσιου χώρου ως εργαλείων για τη διαχείριση της αλιείας), PE 733.087 – Ιούλιος 2022.

Οι μηχανισμοί που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της ΚΑΠ σημαίνουν ότι κάθε κράτος μέλος που έχει συμφέρον από τη διαχείριση των αλιευτικών δραστηριοτήτων τις οποίες αφορά ένα μέτρο διατήρησης πρέπει να συμφωνεί με το εν λόγω μέτρο. Αυτή η απαίτηση ομοφωνίας περιπλέκει τη θέσπιση αναγκαίων μέτρων. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο κατέδειξε το 2020 ότι σε διάστημα 7 ετών η διαδικασία αυτή ήταν επιτυχής μόνο σε πολύ περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων.

Συνεπώς, υπάρχει πραγματικός κίνδυνος τα κράτη που έχουν συμπεριλάβει μέτρα διατήρησης στο εθνικό τους σχέδιο αποκατάστασης να μην είναι σε θέση να τα εφαρμόσουν εάν ένα άλλο κράτος διαφωνεί με αυτά. Τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων που θέτει ο κανονισμός θα μπορούσαν να παρεμποδιστούν.

Για να αποφευχθεί αυτή η κατάσταση, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών κατά την κατάρτιση των εθνικών τους σχεδίων αποκατάστασης. Τα κράτη θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν τις κοινές συστάσεις μαζί με το προσχέδιο του σχεδίου αποκατάστασης. Μόλις εγκριθεί το τελικό σχέδιο αποκατάστασης, θα πρέπει να οριστεί προθεσμία 12 μηνών για την υποβολή κοινών συστάσεων από τα κράτη μέλη, εάν δεν έχουν ήδη υποβληθεί. Τέλος, σε περίπτωση εμπλοκής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιεί τη διαδικασία επείγουσας ανάγκης που προβλέπεται στον βασικό κανονισμό για την ΚΑΠ.

Είδη των οποίων ο οικότοπος πρέπει να αποκατασταθεί

Ο κατάλογος των ειδών των οποίων ο οικότοπος πρέπει να αποκατασταθεί (παράρτημα 3) περιλαμβάνει περίπου είκοσι είδη και παρουσιάζει αρκετές ελλείψεις. Η συντάκτρια θεωρεί ότι ο κατάλογος θα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να καλύπτει αυτά τα πρόσθετα είδη, συμπεριλαμβάνοντας είδη που έχουν ταξινομηθεί ως κρισίμως απειλούμενα ή που απειλούνται με εξαφάνιση σύμφωνα με τις κατηγορίες της IUCN, καθώς και εμπορικά είδη για τα οποία η αποκατάσταση των οικοτόπων τους θα βελτίωνε την κατάσταση των αποθεμάτων αυτών και θα ωφελούσε μακροπρόθεσμα τους αλιείς.

Διαφάνεια και συμμετοχή των ενδιαφερομένων

Η επιτυχής εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη δέσμευση των τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των αλιέων, για την αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Η συντάκτρια θεωρεί ότι θα πρέπει να ενισχυθούν οι διατάξεις σχετικά με τη διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τη διαφάνεια που περιέχονται στην πρόταση κανονισμού. Η συχνότερη επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων αποκατάστασης είναι επίσης επιθυμητή προκειμένου να μπορούν να λαμβάνονται υπόψη το συντομότερο δυνατόν τα δεδομένα και οι αξιολογήσεις που θα είναι διαθέσιμα.

Η Επιτροπή Αλιείας καλεί την Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να προτείνει την απόρριψη της πρότασης της Επιτροπής.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τίτλος	Αποκατάσταση της φύσης
Έγγραφα αναφοράς	COM(2022)0304 – C9-0208/2022 – 2022/0195(COD)
Επιτροπή αρμόδια επί της ουσίας Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	ENVI 4.7.2022
Γνωμοδότηση της Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	PECH 4.7.2022
Συνδεδεμένες επιτροπές – Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	24.11.2022
Συντάκτρια γνωμοδότησης Ημερομηνία ορισμού	Caroline Roose 15.9.2022
Εξέταση στην επιτροπή	30.11.2022 24.1.2023
Ημερομηνία έγκρισης	24.5.2023
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 15 –: 13 0: 0
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Clara Aguilera, João Albuquerque, Pietro Bartolo, François-Xavier Bellamy, Isabel Carvalhais, Maria da Graça Carvalho, Asger Christensen, Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Niclas Herbst, Jan Huitema, France Jamet, Predrag Fred Matić, Caroline Roose, Bert-Jan Ruissen, Marc Tarabella
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Martin Hlaváček, Ska Keller, Gabriel Mato, Raffaele Stancanelli, Lucia Vuolo, Stéphanie Yon-Courtin
Αναπληρωτές (άρθρο 209 παρ. 7) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Pablo Arias Echeverría, Άννα-Μισέλ Ασημακοπούλου, Marco Campomenosi, Clare Daly, Gilles Lebreton, Mick Wallace

ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ ΣΤΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

15	**+**
ECR	Bert-Jan Ruissen, Raffaele Stancanelli
ID	Marco Campomenosi, France Jamet, Gilles Lebreton
PPE	Pablo Arias Echeverría, Άννα-Μισέλ Ασημακοπούλου, François-Xavier Bellamy, Maria da Graça Carvalho, Niclas Herbst, Gabriel Mato, Lucia Vuolo
Renew	Asger Christensen, Martin Hlaváček, Jan Huitema

13	**-**
NI	Marc Tarabella
Renew	Stéphanie Yon-Courtin
S&D	Clara Aguilera, João Albuquerque, Pietro Bartolo, Isabel Carvalhais, Predrag Fred Matić
The Left	Clare Daly, Mick Wallace
Verts/ALE	Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Ska Keller, Caroline Roose

0	**0**

Υπόμνημα των χρησιμοποιούμενων συμβόλων:
+ : υπέρ
- : κατά
0 : αποχή